

Assen en de drie werelddelen

Als je op de A28 ter hoogte van Assen naar het westen kijkt, zie je alleen maar bosschages. Plotseling, en ook maar even, wordt de begroeiing onderbroken en zie je een kunstmatige berg met een prieltje erbovenop en een schaapskudde op het talud. Daarachter zou het ergens moeten zijn: het Arboretum van Assen. Gelukkig staat de navigatie aan. Je verlaat de snelweg en via wat nieuwbouw sla je af en kom je op een onverharde weg, omzoomd met bomen. Daar, tussen het lommer, staat een Drentse boerderij.

Auteur: Jaap de Jong (pensionado en voormalig boomkweker)

Drentse koek

In deze boerderij heb ik afgesproken met Simone Bakker, die mede de scepter zwaait over het Arboretum van Assen. Ze ontvangt me met koffie en Drentse koek in haar kantoortje, waar vroeger de koeien stonden. Een rijzige dame van in de zeventig die in een vroeger leven landschapsarchitect was en al veertig jaar in deze boerderij woont. Ze zit in het bestuur van het Arboretum en stuurt de vrijwilligers aan.

Vlak voor de eeuwwisseling werd er rond de steden Leeuwarden, Groningen en Assen ongeveer 25 ha landbouwgrond per stad bestemd voor bosbouw. Leeuwarden kreeg in het noorden een bos en bij Groningen werden populierenbossen geplant, maar Assen koos voor een andere optie: een golfbaan en een arboretum. Het vlakke boerenland waar eerst koeien graasden en aardappelen stonden, werd onder handen genomen en werd heuvelachtig, licht glooiend met hier en daar een vijver. Harry Berg was in 2000 landschapsarchitect. Hij heeft het Arboretum toen ontworpen, met zijn drie werelddelen. Harry is nu in de tachtig, maar nog steeds als vrijwilliger actief. Piet de Jong van het Arboretum Gimborn in Doorn stelde het sortiment samen dat zou worden geplant in de drie werelddelen van het noordelijk halfrond waarin het Arboretum werd verdeeld: Amerika, Azië en Europa. En dan alleen de natuurlijke,

de wilde soorten uit deze gebieden, niet de cultivars. Alle planten werden geplant naar herkomst. Al in 2005 werden de eerste bomen geplant en werd het Arboretum officieel in gebruik genomen. De drie werelddelen zijn nog onderverdeeld in zeventien regio's en onderling verbonden door graspaden met een totale lengte van 6 km. Er wordt nog steeds geplant en het is de bedoeling dat er uiteindelijk zeshonderd soorten bomen en struiken in het Arboretum komen te staan.

Simone en haar man wonen praktisch in het Arboretum; vanaf het boeren erf stap je zo het Arboretum binnen. Er zit geen gracht of muur omheen zoals bij andere arboreta; je stapt zo de natuur in. Natuur waarvan de oerprovincie Drenthe, met zijn prachtige natuurgebieden en brinkdorpen, veel meer heeft, maar dan anders. Een pad slingert tussen de bosschages door; als je goed kijkt, zie je dat dit geen gewone bosschages zijn. Daar staat een groepje *Kalopanax septemlobus*, met dikke stekels aan zijn takken, verderop een paar struiken *Heptacodium miconioides* met grote schermen witte bloemen, waar de bijen af en aan vliegen. Af en toe staat er een bordje bij en dat is maar goed ook, want ik herken niet alles. Ik lees *Diospyros virginiana*, de godenpeer met zijn grijszwarte takken, en verderop een groep *Celtis occidentalis*, de zwepenboom met zijn grillige kroon.

Geen entree

Dit is heel wat anders dan de arboreta die ik eerder heb bezocht, met hun aangeharkte paden, gladgeschoren grasvelden en hun oude en vaak monumentale bomen. Dit is in ontwikkeling, dat zie je zo, maar de ruigte geeft een natuurlijke uitstraling en de paden ontstaan omdat er gelopen wordt; ze zijn niet aangelegd. Iedereen kan gebruikmaken van dit gebied, gratis en voor niets; er wordt geen entree geheven. We komen dan ook veel wandelaars tegen, al dan niet met hond. Joggers en andere sportbeoefenaars lopen ons hijgend en puffend voorbij. Een wandelaar komt met een takje in de hand naar ons toe. Hij ziet dat we papieren in de hand hebben, dus denkt wellicht dat we hem kunnen helpen. Hij vraagt of het wel klopt wat er op het bordje bij de boom staat: 'eik'; maar dit blad is helemaal langwerpig en strak. Wij kunnen hem geruststellen: dit is een blaadje van *Quercus imbricaria*.

Vrijwilligerswerk

Simone vertelt dat ze elke dinsdagmorgen samen met wel 25 vrijwilligers allerhande werkzaamheden uitvoert, al naargelang het seizoen. Want het draait allemaal om vrijwilligheid. De grond van het 22 ha grote Arboretum is van de gemeente Assen, maar het vele werk wordt gedaan door vrijwilligers. Via sponsors en donaties wordt geld opgehaald om nieuwe planten te kunnen kopen en andere dingen te kunnen financieren. Ook kunnen mensen een herdenkingsboom planten of adopteren, als

aandenken aan een overleden dierbare of naar aanleiding van een geboorte of huwelijk.

De grootste en tevens oudste bomen staan in de eikenlanen met *Quercus robur*, die straalsgewijs samenkomen en zorgen voor ontsluiting van het Arboretum naar een parkeerterrein. Daar is ook het restaurant van het aangrenzende golfterrein. We lopen naar het werelddeel Europa, waar in het midden een houten uitkijktoren staat vanwaaruit je het hele Arboretum kunt overzien en de stad Assen in het oosten ziet liggen. In het westen zie je op een heldere dag Veenhuizen liggen, de voormalige Kolonie van Weldadigheid, waar vroeger stadse paupers probeerden onder dwang een nieuw bestaan op te bouwen. Nog wel, denk ik bij mezelf, want als deze bomen volwassen zijn, kijk je aan tegen de brede kronen van *Corylus colurna* met hun kurkachtige schors, en tegen de gesloten kronen van *Fagus orientalis*. Tenzij er straks een uitkijktoren wordt gebouwd die boven de *Populus tremula* uit steekt. We klimmen een heuvel op en zijn in het werelddeel Azië

beland. Boven op de heuvel staat een heuse Chinese pagode, waar je bij regen gemakkelijk met een groep onder kunt schuilen. Dan zie je heuvelafwaarts onder andere *Alnus japonica*, en *Betula maximowicziana* met zijn glimmende oranjebruine bast.

Zeldzame soorten

Het zijn allemaal soorten die je weinig of niet ziet in Nederland. Ook op de gangbare boomkwekerijen zul je geen *Carpinus carolineana*, *Crataegus mollis* of *Ostrya virginiana* vinden. *Malus coronaria* is er niet te vinden, althans de wilde. Als cultivar kom je hem wel tegen op kwekerijen als 'Elk River', maar die komt dus niet in het Arboretum.

Op naar Amerika, waar de regio's Californië en Sierra Nevada nogal contrasteren met Noord-Amerika. Van droge en hete deserts naar de koude vochtige streken van Montana; dat moet hier komen te staan op een paar hectare. Natuurlijk, Sequoiadendron sempervirens kennen we allemaal uit het Sequoia National Park

Er wordt nog steeds geplant; het is de bedoeling dat er uiteindelijk zeshonderd soorten bomen en struiken in het Arboretum komen te staan

Kalopanax septemlobus of stekelboom

4 min. leestijd

ACHTERGROND

in California; hij is daar meer dan 80 m hoog. Dat zal onze generatie hier niet meer meemaken: hier zijn ze nog maar 5 m hoog, maar de groei zit er goed in, dus wie weet. In Noord-Amerika doet zich hetzelfde voor. Daar zien we *Carya cordiformis* en *Carya tomentosa* staan, beide nog erg klein, spullen nog, terwijl die inheems hoger dan 25 m kunnen worden.

Verdwaald

Hoe we terug moeten? Ik heb geen idee. Ik zou de auto en Simone's boerderij niet terug kunnen vinden. Het is vrij stil. Ik hoor alleen onze schoenen op het gras trappen en in de verte achter de bomen hoor ik mensen op de golfbaan, maar ik zie verder geen oriëntatiepunten en een informatiebord zijn we al voorbijgelopen. We zijn een paar uur zoet geweest, al lopend hier tussen de bomen. Er valt een golfbal op het pad, een eindje voor ons uit. Ik raap hem goedbedoelend op en loop naar de golfer die tussen de bomen verschijnt en hem kennelijk heeft geslagen. Maar dat blijkt niet de bedoeling: ik had hem moeten laten liggen.

Ineens zie ik de boerderij van Simone weer opdoemen achter de grote witte bloemschermen van *Cornus macrophylla* en de witte stammen van *Betula utilis jaquemontii*. Na een blik te hebben geworpen op *Populus szechuanica*, betreden we het boerenerf weer. We nemen afscheid na een glas zelfgemaakt appelsap. Ik kom zeker een keer terug.

De oerprovincie Drenthe doet haar naam eer aan met een arboretum als dit. Geen muur en geen gracht eromheen, geen entreegeld en geen aangeharkte paden. De ongerepte natuurgebieden van deze provincie gaan gewoon over in dit arboretum, waar je kunt verdwalen en de meest bijzondere bomen van dit land kunt aanschouwen.

BE SOCIAL
Scan, lees & deel!